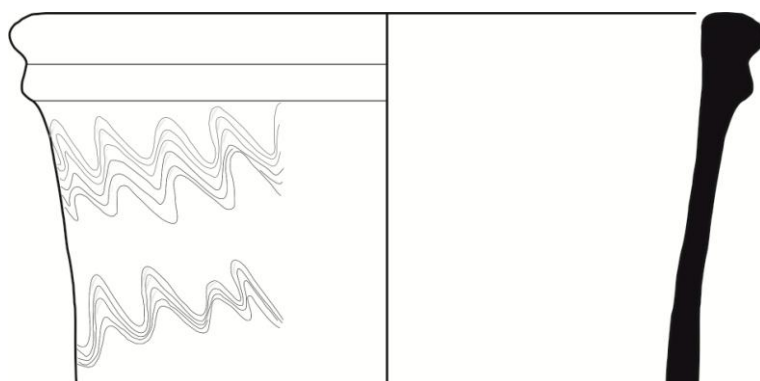

Dokumentacja rysunkowa materiału ceramicznego ze stanowiska Gurukly Depe (Turkmenistan)

Prawidłowa dokumentacja materiału ceramicznego ma na celu odtworzenie pierwotnego kształtu i wyglądu naczynia. Rysunek składa się z przekroju i rzutu pionowego zachowanego fragmentu skorupy. Zawarte w nim informacje dotyczą nie tylko samej formy naczynia, ale także jego średnicy wylewu i/lub denka, grubości ścianek i ewentualnych zdobień.

Rysunek należy wykonać jedynie w przypadku fragmentów diagnostycznych, czyli tych, dzięki którym można uzyskać informacje o formie naczynia lub jego zdobieniu. Są to przede wszystkim wylewy, denka, czasami imadła bądź uszka, oraz fragmenty dekorowane. Należy pamiętać, że istotny jest nie tylko wygląd samego ornamentu, ale także jego charakter. Zdobienia mogą być malowane, nacinane, wycinane, żłobkowane, odciskane, dziurkowane itd.

Mimo że dokumentacja rysunkowa materiału ceramicznego wielu osobom wydaje się zajęciem nużącym i siermiężnym, nie należy jej bagatelizować. Niekiedy jedynie naczynia pozwalają wydatować warstwy kulturowe. Rysownicy powinny zdawać sobie sprawę, że osoba opracowująca materiał będzie dysponowała jedynie rysunkami ceramiki, a więc nie będzie możliwe wyłapanie ewentualnych błędów popełnionych w trakcie rysowania.

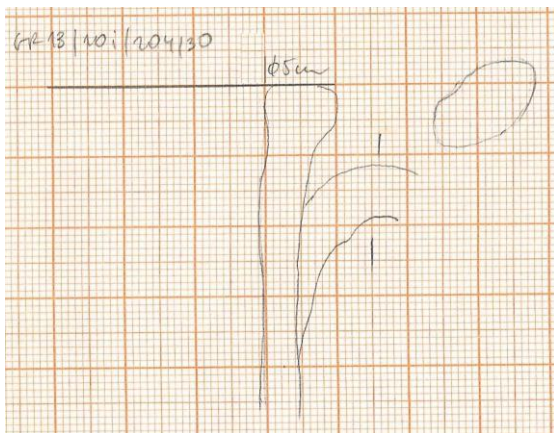
Przed rozpoczęciem rysunku:

Do rysowania ceramiki potrzebny jest papier milimetrowy, ołówek automatyczny na wkłady HB-B o szerokości 0,3 mm, kalka, ekierka, suwmiarka. Czasami przydatny jest także specjalistyczny grzebień.

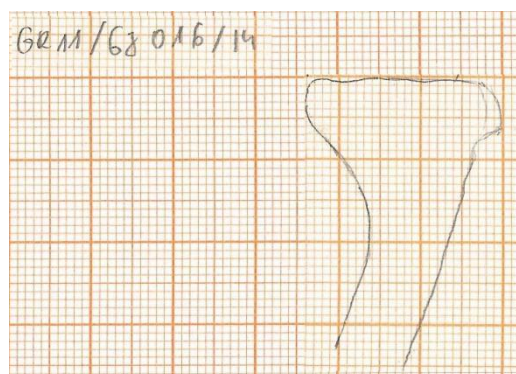
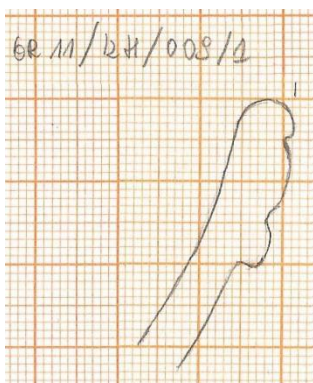
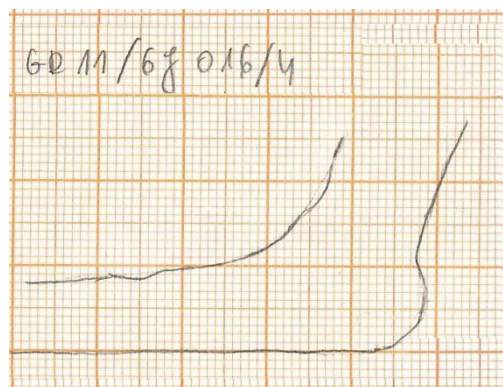
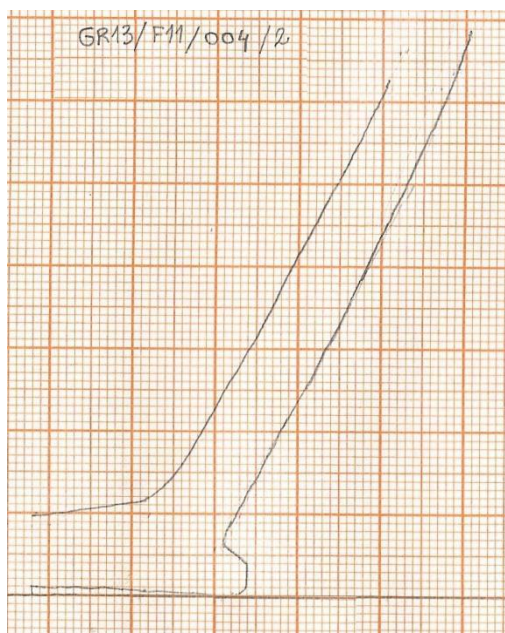
- 1) Nim przystąpimy do rysowania należy podpisać imieniem i nazwiskiem kartkę z bloku milimetrowego, a także wstawić bieżącą datę.
- 2) Zanim zaczniemy proces dokumentacji rysunkowej danego fragmentu naczynia, należy obowiązkowo przepisać na papier milimetrowy właściwy **numer inwentarza**. Bez podania numeru inwentarza nie będzie wiadomo ani z jakiego wykopu pochodzi dany fragment, ani z jakiej warstwy. Zatem niepodpisany rysunek fragmentu ceramicznego jest bezużyteczny. Numer powinien być napisany wyraźnie, najlepiej pismem technicznym.
- 3) Przed rozpoczęciem rysunku należy zidentyfikować fragment ceramiki (wylew, denko itp.) i zastanowić się nad pierwotnym wyglądem naczynia oraz pozycji jaką zajmował w nim dany kawałek. Wówczas można przystąpić do prawidłowego **ustawienia** fragmentu skorupy, czyli ułożenia go w takiej pozycji aby linia krawędzi wylewu/denka była równoległa do linii na papierze milimetrowym.

Rysowanie:

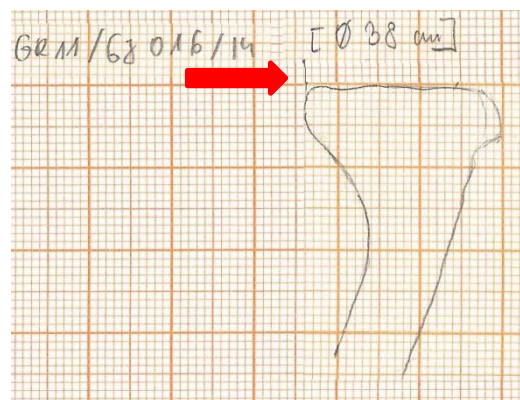
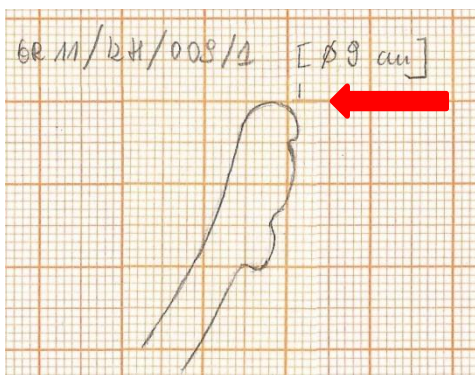
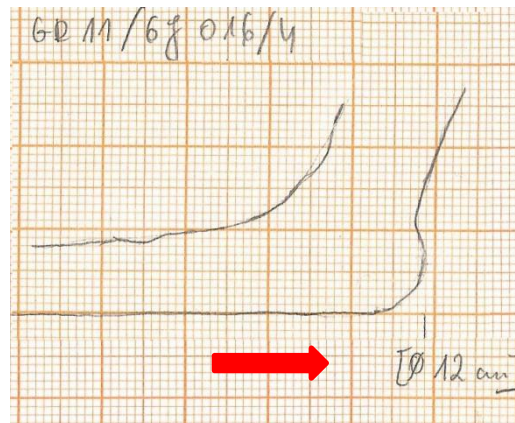
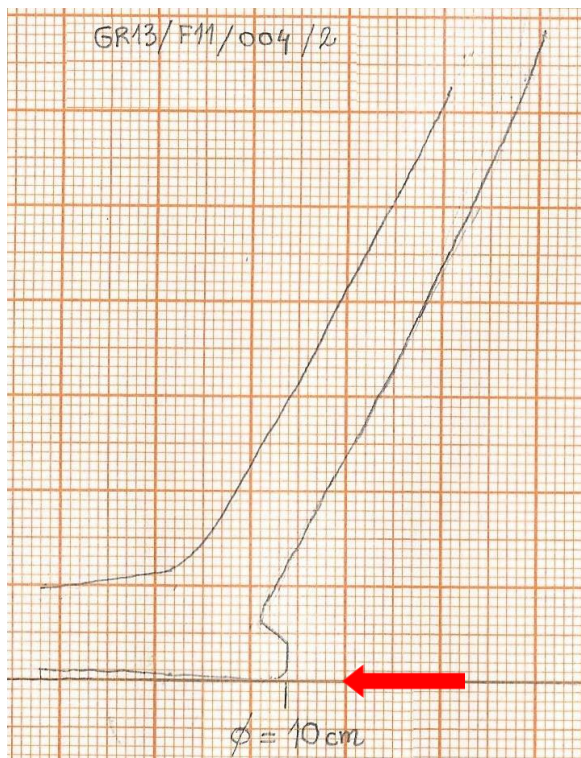
- 4) Rysunek składa się z rzutu pionowego połowy naczynia oraz z przekroju. Ważne jest aby rysować pojedynczą, ciągłą i cienką linią. Pierwszym etapem jest sporządzenie **przekroju** danego fragmentu naczynia. Należy pamiętać, że rysunek musi odzwierciedlać przekrój fragmentu ceramicznego w jego najlepiej zachowanym miejscu. Odrysowując skorupę należy uwzględnić wszelkie wypukłości i nierówności, które powstały w czasie produkcji naczynia. Wszelkie obłamania i inne uszkodzenia pomijamy zostawiając wolną przestrzeń. Rysunek ma oddawać stan pierwotny, a nie faktyczny. Mimo to nie można ponieść się fantazji i dorysowywać elementy, które się nie zachowały. Tym samym rysunek przekroju naczynia ma mieć dokładnie taką samą długość, grubość itd. jak zachowany fragment.
- 5) W przypadku naczynia z imadłem, uszkiem lub dzióbkiem, na przekroju oddzielamy powyższe elementy od linii powierzchni ciągłą kreską. Dodatkowo z boku dorysowujemy przekrój danego elementu, dzięki któremu będzie można odtworzyć pełen kształt imadła, uszka lub dzióbka. Miejsce przecięcia należy zaznaczyć dwoma kreskami na podstawowym przekroju naczynia.

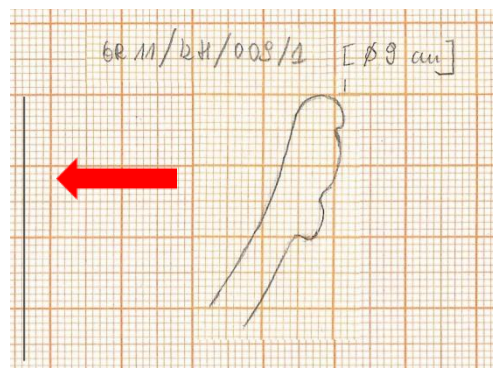
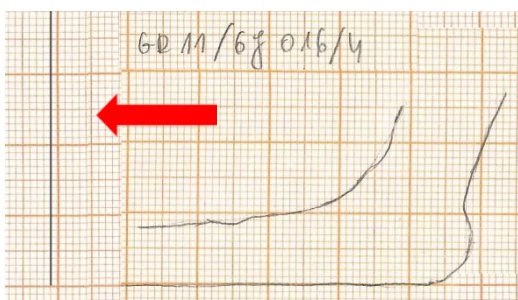
- 6) Pewne trudności może sprawić rysowanie tzw. ceramiki kuchennej, wyrabianych ręcznie, porowatych i grubościennych naczyń, które przeważnie są bardzo nierówne i niesymetryczne. Rysunek takich skorup nigdy nie będzie oddawał w całości pierwotnego kształtu, należy jednak zaznaczyć na rysunku część nierówności powierzchni i wylewu/denka (jest to jedyny przypadek kiedy linia wylewu / denka nie jest idealnie prostopadła to linii na papierze milimetrowym).

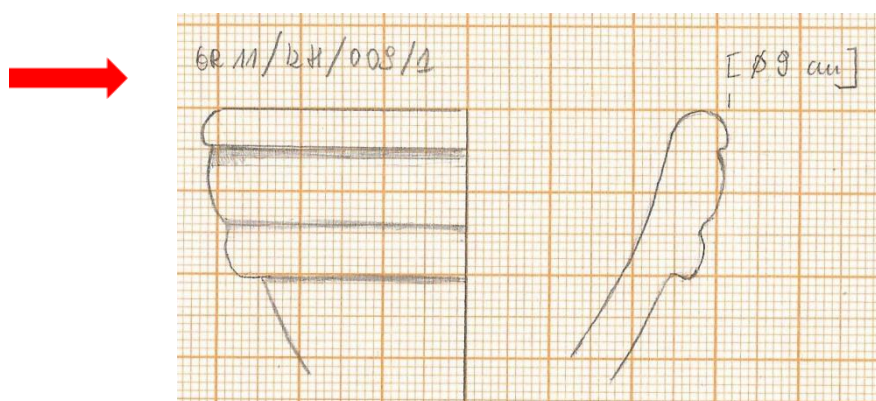
- 7) Po narysowaniu przekroju naczynia należy zmierzyć **średnicę** wylewu / denka zachowanego fragmentu. Punkt pomiaru najlepiej zaznaczyć pionową kreską, nad którą piszemy wartość średnicy. W niektórych przypadkach wartość średnicy jest niemożliwa do zmierzenia, wówczas należy określić minimalną i maksymalną możliwą średnicę, w ostateczności można umieścić nad kreską znak zapytania.

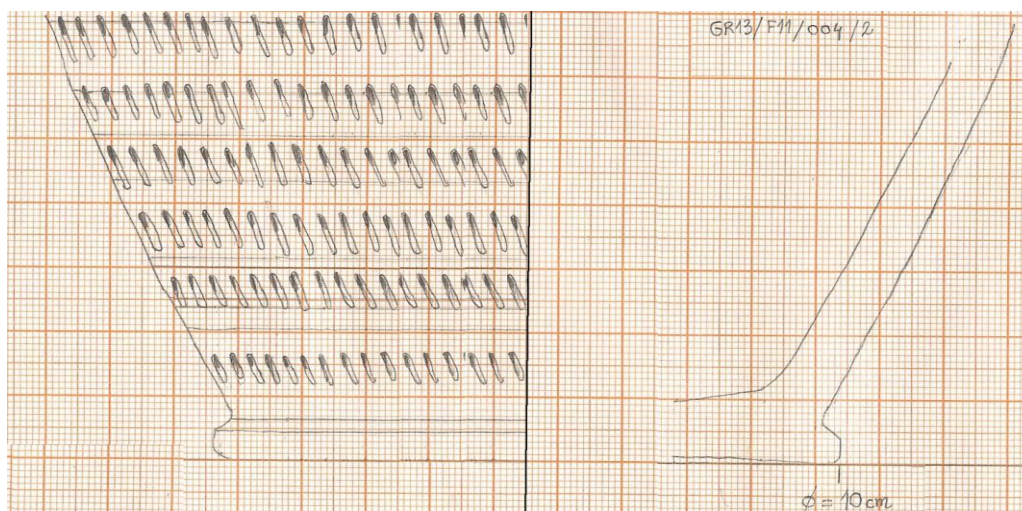
- 8) Następnie należy odmierzyć część wartości średnicy i po lewej stronie narysować pionową kreskę, która będzie oddzielać przekrój od rzutu pionowego. Odmierzona odległość nie musi odpowiadać połowie średnicy, ważne jest jedynie by wygospodarować odpowiednią przestrzeń do narysowania ewentualnej dekoracji, itp.

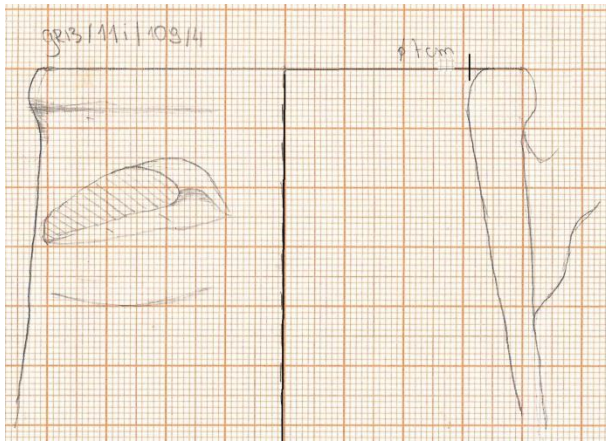

- 9) Przekrój odrysowujemy na kalce i po lewej stronie (w takiej samej odległości od kreski jak przekrój) odbijamy zewnętrzną krawędź naczynia. Ponieważ jest to rysunek **rzutu pionowego**, który ma pokazać zewnętrzny wygląd naczynia, należy narysować linię krawędzi wylewu / denka.

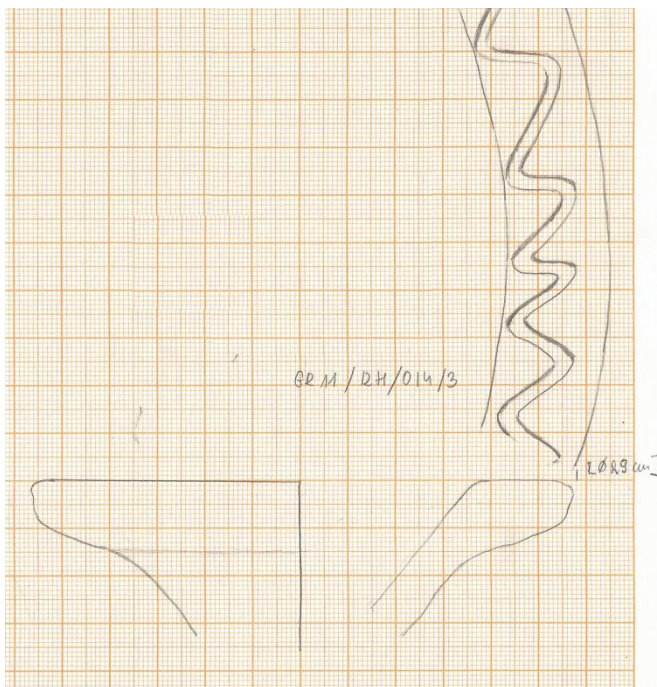

- 10) W przypadku naczynia zdobionego na rzucie pionowym наносimy **dekorację**. Należy także zaznaczyć wszelkie intencjonalne nierówności oraz w przypadku fragmentów z imadłem, uszkiem bądź dzióbkiem rzut z przodu powyższych elementów. W tym przypadku odłamania i inne zniszczenia można zaznaczyć przerywaną linią. W przypadku naczyń glazowanych lub zdobionych niestandardową dekoracją przy rysunku należy umieścić informację opisową.

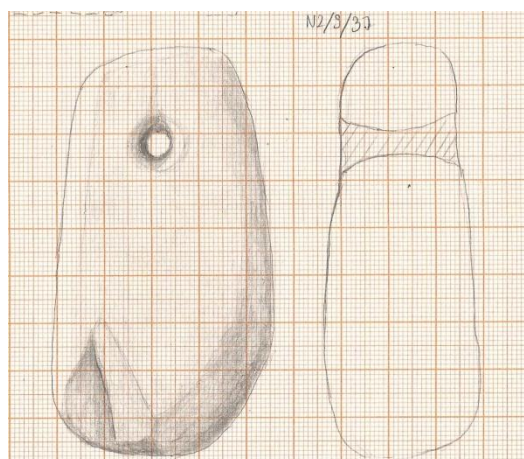

- 11)** Jeśli zdobienie występuje w nietypowych miejscach (np. na zewnętrznej, albo wewnętrznej stronie denka, na górnej krawędzi wylewu trzeba dodatkowo narysować rzut z góry (wylewu, denka itp.), na którym naniesiemy dekorację.

- 12)** Rysując dekorację należy jak najmniej cieniować. Jeśli cieniowanie jest niezbędne, aby oddać kształt dekoracji lub wystających elementów naczynia, przyjmuje się zasadę, że światło zawsze pada z lewego górnego rogu.

13) Pozostałe wyroby ceramiczne dokumentuje się w podobny sposób jak wyżej opisane fragmenty naczyń. Są to przede wszystkim pokrywki, przęśliki oraz figurki. W przypadku pokrywek i przęślików przeważnie wystarcza jedynie rzut z góry oraz przekrój (z zaznaczoną perforacją). Najbardziej plastycznym i artystycznym rysunkiem jest dokumentacja figurek terakotowych. Przedmioty należy narysować z każdej strony (przodu, góry, boku i tyłu). Tym razem wszelkie uszczerbki należy zaznaczyć na rysunku przerywaną linią.